

แถลงการณ์ เครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมประเทศไทยและองค์กรภาคี วันที่ 11 มีนาคม 2552

เรื่อง

ข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม "มาบตาพุด"

ตามที่ศาลปกครองจังหวัดระยองได้มีคำพิพากษาเมื่อวันอังคารที่ 3 มีนาคม 2551 ในคดีที่ชาวบ้านในพื้นที่มาบตาพุดฟ้องร้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีคำสั่งให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศให้พื้นที่เทศบาลตำบลมาบตาพุดทั้งหมด รวมทั้ง ต.เนินพระ ต.มาบข่า ต.ทับมา อ.เมืองระยอง และ ต.บ้านฉาง อ.บ้านฉาง จ.ระยอง เป็นเขตควบคุมมลพิษภายใน 60 วันนั้น

เครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมประเทศไทยและองค์กรภาคีประกอบด้วย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สถาบันพระปกเกล้า มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการยุทธศาสตร์นโยบายฐานทรัพยากร ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมาคมนายความ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม และนักวิชาการอิสระ มีความเห็นว่าคำพิพากษาของศาลปกครองจังหวัดระยองดังกล่าวเป็นข้อยืนยันเป็นที่ประจักษ์ของผลกระทบจากแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด เนื่องจากเมื่อเครือข่ายฯ ได้ศึกษาธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของแผนแม่บทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 3 แผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง และผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชนจังหวัดระยอง ที่นำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่มาบตาพุดในปัจจุบัน ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารัฐมีนโยบายอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบและความสูญเสียอย่างรุนแรงต่อทรัพยากรธรรมชาติ ชายฝั่งทะเล เกิดมลพิษ และส่งผลให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน รวบรวมจะไม่ได้ตระหนักว่าประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นเจ้าของประเทศ การดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นการขัดต่อหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ขัดต่อมาตรา 67 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่รับรองสิทธิของบุคคลที่จะดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อม

ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน และขัดต่อหลักการข้อที่ 10 ของปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ระบุว่าประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในทุกๆระดับ ซึ่งเป็นรากฐานของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

เครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและองค์กรภาคี จึงมีความเห็นว่ารัฐควรนำหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม อันประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ และการเข้าถึงความยุติธรรมมาดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ดังกล่าว และมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่ควรยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองระยองที่มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2552 แต่ควรปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล โดยการประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตควบคุมมลพิษ และต้องสนับสนุนเจ้าพนักงานท้องถิ่น จังหวัด และประชาชน ในการจัดการปัญหามลพิษอุตสาหกรรมให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งการทบทวนมาตรฐานมลพิษทั้งหลาย ทั้งมลพิษในแหล่งกำเนิดและในสิ่งแวดล้อม
2. ยุติการอนุญาตให้มีการเพิ่มหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ดังกล่าวจนกว่าจะเป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถควบคุมระดับมลพิษในพื้นที่ให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ได้เสียก่อน
3. การนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ดังกล่าวจะต้องพัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารเชิงรุกประจำนิคม และจัดทำระบบเครือข่ายข้อมูลระหว่างนิคมต่างๆ โดยมีหน้าที่แจ้งให้โรงเรียน โรงพยาบาล และชุมชนโดยรอบทราบทันทีเมื่อเกิดการรั่วไหลของก๊าซหรือมลพิษอื่นอย่างผิดปกติ พร้อมทั้งให้คำแนะนำถึงวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง และตอบคำถามต่างๆ เกี่ยวกับมลพิษและสารอันตรายแก่ประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง
4. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติควรเร่งอนุมัติการประกาศใช้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ และมอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเร่งประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ของพื้นที่จังหวัดระยองโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายและแผนการพัฒนา/จัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับปรุงผังเมืองรวมมาตาปุด และผังเมืองอื่นๆ ในพื้นที่จังหวัดระยอง
5. กรมควบคุมมลพิษควรเร่งการดำเนินการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของพื้นที่มาตาปุดให้สัมฤทธิ์ผล และจัดให้มีการตรวจวัดมลพิษ

ในอากาศอย่างต่อเนื่องและถาวรตามจุดต่างๆ รวมถึงในทุกชุมชน และทุกโรงเรียน และเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ให้ประชาชนทราบตามเวลาที่เกิดขึ้นจริงโดยจอมอนิเตอร์ที่มองเห็นได้ชัดเจนในระยะไกล

6. ให้รัฐบาลพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการพหุภาคีเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในพื้นที่
7. ให้รัฐบาลพิจารณาจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในรูปแบบคณะกรรมการนำร่องขึ้นในพื้นที่จังหวัดระยอง ตามมาตรา 67 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
8. ทบทวน/ประเมินผลแผนและผังเมืองเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด ได้แก่ การทบทวนแผนแม่บทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะ 3 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและให้มีแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และในการจัดทำผังเมืองรวมมาบตาพุดฉบับใหม่แทนผังเมืองเดิมที่หมดอายุ ให้คำนึงถึงศักยภาพและขีดจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ (ประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์) และจัดให้มีกระบวนการหารือประชาชน
9. กำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดให้ประชาชนตรวจดูได้ตามมาตรา 9 (8) แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
10. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 และ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รวมทั้งเร่งตรากฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเร่งจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมและวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบัญญัติแนวทางการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (class action) ให้ปรากฏผลโดยเร็ว

เครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมประเทศไทย และองค์กรภาคี

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

สถาบันพระปกเกล้า

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงการยุทธศาสตร์นโยบายฐานทรัพยากร ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพนายความ

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม